

TOHMAJÄRVEN KUNTA

Tohmajärven kunnan esiopetussuunnitelma

2016

TOHMAJÄRVEN KUNTA/SIVISTYSLAUTAKUNTA



Sisälllys

1	Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet.....	1
2	Esiopetuksen toteuttaminen.....	2
2.1	Esiopetuksen järjestäminen	2
2.2	Oppimiskäsitys	3
2.3	Esiopetuksen arvoperusta.....	3
2.3	Oppimisympäristö.....	4
2.4	Työtavat	4
3	Esiopetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet.....	6
3.1	Ilmaisun monet muodot.....	6
3.2	Kielen rikas maailma.....	7
3.3	Minä ja meidän yhteisömme.....	7
3.4	Tutkin ja toimin ympäristössäni.....	8
3.5	Kasvan ja kehityn	9
3.6	Erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat esiopetuksessa	10
4	Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena	11
5	Lapsen kasvun ja oppimisen tuki	13
5.1	Yleinen tuki	14
5.2	Tehostettu tuki.....	15
5.3	Eriytinen tuki	17
5.4	Pidennetty oppivelvollisuus	18
5.5	Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen	19
5.6	Yhteistyö huoltajien kanssa.....	19
6	Oppilashuolto	20
6.1	Turvallisuuden edistäminen	20
6.2	Suunnitelma lasten suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä	21
6.3	Yhteisöllinen oppilashuolto	22
6.4	Yksilökohtainen oppilashuolto.....	22
6.5	Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen	23



1 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Esiopetuksen opetussuunnitelman lähtökohtana on lapsi. Lapsille taataan esiopetuksessa tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon ja taidon alueilla.

Esiopetuksen tehtävänä on ohjata lasta vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Ryhmässä lapsi harjoittelee ymmärtämään tasavertaisuutta ja hyväksymään erilaisuutta. Lapsessa pyritään herättämään tiedonhalu ja uteliaisuus uusia asioita kohtaan, sekä löytämään oivaltamisen ilo. Positiivisten kokemusten kautta pyritään vahvistamaan lapsen myönteistä minäkuva. Keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä yhteistyössä vanhempien kanssa.

Esiopetuksen aikana lapsi saa mahdollisuuksia harjoitella ja kartuttaa monia elämässä tarvittavia taitoja. Arkipäivän kaikki hetket; leikki ja sosiaaliset tilanteet yhdessä suunniteltujen oppimistilanteiden ja virikkeiden ohella ovat oleellinen osa esiopetusta. Esiopetuksessa lapsen yksilöllistä kasvua, kehitystä ja oppimista tuetaan monin eri tavoin. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa sekä tuen antamisessa ja samalla oppimisvaikeuksien ehkäisemisessä. Lasten erityistarpeet otetaan huomioon esiopetuksessa. Lapsi nähdään aktiivisena oppijana, jolla on jo paljon tietoa ja opittuja taitoja. Esikoulu tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen vuorovaikutukseen lasten ja aikuisten kanssa. Lapsi harjoittelee oppimaan oppimisen taitoja ja hän oppii ymmärtämään vertaistuen merkityksen oppimisessa. Lasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti.

Esiopetuksen opetussuunnitelman tarkoituksena on ohjata esiopetusryhmän lastentarhanopettajan toiminnan suunnittelua sekä toimia työvälineenä. Opetussuunnitelma sitoo ryhmän aikuiset työskentelemään suunnitelman mukaisesti lastentarhanopettajan johdolla. Se toimii myös vanhempien ja muiden tahojen kanssa esiopetusta kuvaavana yhteistyövälineenä. Jotta asetettuihin tavoitteisiin päästäisiin, on tärkeää, että huoltajat yhdessä esiopetushenkilöstön kanssa kantavat vastuun lapsen säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen.



2 Esiopetuksen toteuttaminen

2.1 Esiopetuksen järjestäminen

Tohmajärven esiopetusta ohjaa kunnan yhteinen esiopetussuunnitelma, joka perustuu Opetushallituksen vahvistamiin Esiopetuksen opetussuunnitelman 2014 perusteisiin. Yksikkötasoisia suunnitelmia ei tehdä. Kunnan esiopetussuunnitelmaa voidaan päivittää vuosittain. Päivitykset hyväksytään sivistyslautakunnassa. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja -asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Esiopetus on velvoittavaa, ei pakollista. Huoltajien velvollisuutena on ilmoittaa lapsi esiopetukseen. Esiopetukseen ilmoittautuminen edellyttää lapsen säännöllistä osallistumista. Jos huoltajat eivät ilmoita lastaan esiopetukseen, niin heidän tulee huolehtia, että lapsi saavuttaa esiopetukselle asetetut tavoitteet. Tilapäiset poissaolot esiopetusaikana (ei koske sairaspöissaoloja) huoltajien tulee ilmoittaa kirjallisella poissaolohakemuksella esiopetusryhmän opettajalle. Oppivelvollisuuden piirissä olevalla ja perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin aloittavalla lapsella on oikeus saada esiopetusta myös oppivelvollisuuden alkamisvuonna. Lapsella on oikeus osallistua esiopetukseen yhden tai kahden toimintavuoden ajan lapsen omien kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytysten mukaisesti.

Esiopetuksessa noudatetaan Tohmajärven koulujen vuosittaisia toiminta- ja loma-aikoja ja se on kestoltaan vähintään 700 tuntia vuodessa ja noin 4 tuntia päivässä. Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia. Lapsille tarjotaan jokaisena esiopetuspäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Esiopetusta annetaan Kemien ja Tikkanan alueella.

Esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetuksessa lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettinsä kehittymistä tuetaan. Esiopetus edistää kannustavaa vuorovaikutusta, yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Huoltajien antamaa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen soveltuvat oppimisympäristöt.



2.2 Oppimiskäsitys

Opetuksessa sovelletaan varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja kunnioitetaan lapsen mielenkiinnon kohteita opetuksen järjestämisessä. Esiopetus on tavoitteellista toimintaa ja tavoitteet määrittävät opetussuunnitelman perusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaan. Opettaja keskustelee lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisen tavoitteista yhdessä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetuksen suunnittelussa ja oppimisympäristön kehittämisessä.

Lapsella on oikeus oppia ja rakentaa käsitystään itsestä ja maailmasta omien lähtökohtien mukaisesti. Lapsi oppii asioita oivaltamalla, tekemällä ja leikkimällä. Lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajien, eri yhteisöjen ja lähiympäristön kanssa. Oppimista tapahtuu koko ajan ja kaikissa tilanteissa: mallista, tutkimalla, toimimalla ja havainnoiden. Tietojen ja taitojen hankkimisen lisäksi tärkeitä ovat oppimaan oppimisen taidot. Keskeisiä oppimisen taitoja ovat ajattelun, ongelmanratkaisun, kyseenalaistamisen, jäsentämisen ja valintojen tekemisen taidot.

Lapselle annetaan vastuuta omasta oppimisestaan ja mahdollisuuksia löytää erilaisia ratkaisuja. Aikuisen tärkeä tehtävä on tukea ja ohjata lasta hänen oppimisprosessissaan. Tämä tapahtuu kannustamalla, antamalla myönteistä palautetta sekä keskustelemalla lapsen kanssa hänen kokemuksestaan ja havainnoistaan. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat lasta kehittämään omaa osaamista. Lasten tahdolla ja kehittyvällä taidolla toimia yhdessä on merkitystä oppimiselle.

2.3 Esiopetuksen arvoperusta

Opetuksen pohjana on käsitys lapsuuden itsearvoisesta merkityksestä. Jokaista lasta pidetään ainutlaatuisena ja arvokkaana juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuuluksi, nähdyksi ja huomioonotetuksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Esiopetuksen henkilöstö suhtautuu avoimesti ja kunnioittavasti erilaisiin perheisiin sekä kotien erilaisiin katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatusnäkemysiin. Tämä suhtautuminen toimii rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perustana. Tasa-arvopyrkimyksen tavoitteena on täydentää laaja-alaisen yhdenvertaisuuden periaatetta.

Lapsella on oikeus leikkiä ja iloita oppimastaan. Lasten erilaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Lapsen käsityksiä ja mielipiteitä pidetään tärkeänä. Lisäksi lapset osallistuvat edellytystensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin esiopetusryhmässä. Kaikille lapsille kuuluu oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Aikuisen on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapsille.



2.3 Oppimisympäristö

Oppimisympäristöissä kiinnitetään huomiota ergonomiaan, ekologisuuteen, esteettisyyteen, esteettömyyteen sekä tilojen valaistukseen, sisäilman laatuun, siisteyteen ja viihtyisyyteen. Esiopeustilassa tavarat ja välineet ovat helposti lasten saatavilla omilla tietyillä paikoillaan. Oppimisympäristö tarjoaa mahdollisuuden leikkiin sekä mahdollisuuden jakaa ryhmä pienryhmiin ja toteuttaa samanaikaisesti erilaisia toimintoja. Lapsen tarve liikkumiseen ja toimintaan sekä lepoon ja hiljaisuuteen otetaan huomioon. Lapsi tarvitsee aikaa ja tilaa myös olemiseen.

Esiopetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppimisen tukena. Monipuolinen oppimisympäristö on myös kielellisesti ja kuvallisesti virikkeellinen ja siinä pystytään järjestämään lapsen kielellistä kehitystä tukevaa toimintaa. Jokaiseen päivään sisältyy rauhoittumishetki, jolloin lapsille luetaan päiväsatu.

Piha-alueen tulee olla turvallinen ja mahdollistaa monipuolinen leikki ja liikunta. Lähimetsää ja ympäristöä hyödynnetään monipuolisesti lasten leikeissä ja oppimistilanteissa. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia käydä kirjastoautossa sekä liikuntahallilla/liikuntasalissa. Myös koulujen muita tiloja hyödynnetään esiopetuskäytössä.

Ilmapiiri esiopeutusryhmässä on kiireetön, lasta kunnioittava ja mahdollisuuksien mukaan yksilöllisen kehityksen ja kiinnostuksen kohteet huomioonottava. Ympäristön tulee olla rauhallinen ja pyritään siihen, että lasten tiloissa on mahdollisimman vähän ylimääräistä hälyä ja ääntä. Aikuiset ovat rohkaisevia ja kannustavat lasta itsensä ilmaisemiseen, omien ajatusten esittämiseen, kokeiluun ja tutkimiseen. Aikuisen ja lapsen väliseen sekä lasten keskinäiseen vuorovaikutukseen panostetaan. Esiopetuksessa lapsia kannustetaan suvaitsevaisuuteen ja ystävällisyyteen toisia ihmisiä kohtaan. Kiusaamista tai syrjimistä ei hyväksytä ja siihen puututaan opetusryhmissä. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen. Hyviin käytöstapoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Esimerkiksi ruokailun aikana opetellaan ruokailutapoja, kuten ilmaisuja: "saisinko", "ole hyvä" ja "kiitos". Opetellaan ruokailemaan kiireettömästi ja keskustelemaan ruokapöydässä rauhallisella äänellä ja kuuntelemaan toista.

2.4 Työtavat

Esiopetuksessa korostuu lapsen aktiivinen osallistuminen sekä vuorovaikutus ryhmässä. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon lapsen tapa oppia leikkimällä, kokeilemalla, tutkimalla ja kyselemällä, vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Työtapojen valinnassa tärkeää on monipuolisuus, sillä työtavat tukevat lasten erilaista tapaa oppia ja niitä valittaessa tulee huomioida tunteiden ja mielikuvien merkitys tiedon ja taidon rinnalla. Työtapojen tulee kehittää sosiaalisia-, oppimisen-, ajattelun- ja ongelmanratkaisutaitoja. Lasta rohkaistaan ajattelemaan itse, suunnittelemaan toimintaansa sekä kertomaan ja keskustelemaan. Lapseen kohdistetaan odotuksia ja vaatimuksia hänen kykyjensä ja edellytystensä mukaan. Toimintatapoina ovat yksilötyöskentely, parityöskentely, pienryhmä- ja kokoryhmätoiminta.

Oppiminen tapahtuu mahdollisimman paljon leikkien, pelien ja toiminnan kautta. Lapsille ei anneta valmiita ratkaisuja vaan lapsen omaa oivallusta tuetaan ja heitä kannustetaan itse tutkimaan



ja löytämään ratkaisuja. Tavoitteena on lapsen mahdollisimman itsenäinen toiminta. Aikuinen ei tee eikä ajattele lapsen puolesta vaan auttaa tarvittaessa sen verran, että lapsi selviytyy eteenpäin. Lapsia ohjataan myös sellaisiin tekemisiin, jotka ovat heille uusia tai haastavia. Toimivat oppimisympäristöt mahdollistavat oppimisen eriyttämisen. Toiminnan arvioinnissa otetaan huomioon myös lasten oma arviointi ja työtapoja kehitetään yhteisesti henkilöstön itsearvioinnin sekä lapsilta ja huoltajilta saadun palautteen perusteella.

Ohjattu ja omaehtoinen leikki ovat tärkeitä esiopetuksessa. Leikkiessään lapsi oppii koko ajan mm. vuorovaikutustaitoja, kieltä, ryhmäsääntöjä ja leikki tukee myös ajattelun ja muistin kehitystä. Leikin avulla lapsi käsittelee tunteitaan ja oppimiaan asioita sekä ilmaisee itseään. Leikissä lapsi harjoittelee myös rehellisyyttä, pitkäjännitteisyyttä, sitoutumista ja luovuutta. Leikeissä lapsi oppii hallitsemaan näkemiään ja kokemiaan asioita, koska hän itse voi omassa leikkimaailmassaan mitoitaa asiat omien taitojensa mukaisesti. Lasten keskinäinen juonellinen roolileikki toimii itsensä ilmaisemisen ja tuntemisen sekä kaverisuhteiden hoitamisen ja oppimisen edistäjänä. Lasten leikin havainnointi antaa tärkeitä työkaluja toiminnan suunnitteluun.

Esiopetuksessa tulee järjestää mahdollisuuksia lapsesta itsestä lähtevään leikkiin. Siinä hän voi kokeilla asioita, joihin hänellä ei muuten ole tilaisuutta. Leikissä saadut onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä ja merkityksellisiä lapsen itsetunnon kehittymiselle. Tavoitteena on järjestää leikkiympäristö, joka mahdollisimman hyvin vastaa lapsen tarvetta leikkiä, ilmaista itseään ja oppia. Aikuinen, yhdessä lasten kanssa, rakentaa ja uudistaa leikkiympäristöä ja huolehtii siitä. Hyvä leikkiympäristö mahdollistaa monenlaiset leikit.



3 Esiopetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Esiopetus on eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Lasten kiinnostuksen kohteet ja oppimisen tavoitteet ovat esiopetuksen oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina. Esimerkiksi liikunnassa, musiikissa ja leikeissä voidaan hyödyntää matemaattisten ja kielellisten taitojen harjaannuttamista. Esiopetuksessa käsiteltäviin aihekokonaisuuksiin pyritään sisällyttämään mahdollisimman paljon aineksia lasten omasta elämän- ja kokemuspöiristä. Toiminta pyritään suunnittelemaan niin, että jokainen lapsi voi hyödyntää omia kokemuksiaan ja liittää uudet asiat aikaisemmin oppimiinsa.

3.1 Ilmaisun monet muodot

Lapsen oman ilmaisun, minäkuvan ja ympäristön jäsentäminen kehittyvät harjoittelemalla omaa ilmaisua. Esiopetuksessa hankitaan taitoja ja elämyksiä itse kokemalla ja tekemällä, tutustutaan ja opetellaan käyttämään erilaisia välineitä ja materiaaleja. Materiaalit ja tarvikkeet ovat helposti lasten saatavilla. Kädentaitoihin kuuluvat piirtäminen, maalaaminen, askartelu, muovailu ja rakentelu, sommittelu, painanta, pujottelutyöt, ompelutyöt, puutyöt ja leipominen. Toiminnan tuotoksia tarkastellaan esikoulun arjessa yhdessä ja tuotosprosessia arvioidaan. Esiopetustiloja ja ympäristöä somistetaan lasten kanssa vuoden kiertoon ja vietettäviin juhliin liittyen.

Musiikki liitetään käsiteltäviin aiheisiin. Esikoululaisten kanssa lauletaan, leikitään, soitetaan rytmisiä kehon soittimilla ja rytmisoittimilla, kuunnellaan musiikkia, eläydytään musiikkiin maalaamalla ja musiikkisatujen kautta, liikutaan musiikin mukaan sekä tutustutaan musiikin peruskäsitteisiin. Lapsia rohkaistaan esiintymään omassa ryhmässä, juhlissa sekä erilaisissa tilaisuuksissa. Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan paikkakunnalla järjestettäviin konsertteihin ja teatteriesityksiin.

Lasta ohjataan ja kannustetaan omien esitysten ja pienten näytelmien sekä pöytä- ja nukketeatteriesitysten tekemiseen ja esittämiseen. Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä ilmaisun keinoin. Esikoulussa tutustutaan lapsen omaan kulttuuriperintöön kansansatujen ja -tarinoiden, diasatujen, kirjallisuuden, lorujen, hokemien ja arvoitusten avulla.

Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista monimuotoisuutta ja iloita siitä. Opetusta suunnitellaan siten, että lapset saavat elämyksiä taiteesta sekä kokemuksia luovasta prosessista ja siihen kuuluvasta suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kokonaisuudesta.



3.2 Kielen rikas maailma

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun ja vuorovaikutuksen väline, jonka avulla he jäsentävät ja rakentavat maailmankuvaansa. Täsmällinen, rikas ja monipuolinen kieliympäristö laajentaa lapsen käsite- ja sanavarastoa. Ryhmän aikuisten käyttämä kieli toimii mallina lapsille. Lasten kanssa keskustellaan ja heitä kuunnellaan.

Lapsille luetaan päivittäin. Kuvakirjoista edetään vähitellen teksteihin, joissa kuvat eivät ole tukena sekä jatkokertomuksiin. Jokaisen lapsen mielenkiinto kirjoitettua kieltä kohtaan pyritään herättämään lukemalla lapsille, kuvakirjoja katselemalla ja itse kirjoja ja tarinoita tekemällä. Kirjoitettua kieltä on lasten nähtävillä esiopetustiloissa ja opettaja muuttaa puhuttua kieltä kirjoitetuksi lasten nähdessä. Asioita opetellaan merkitsemään muistiin kuvien, leikkikirjoituksen ja mahdollisesti oikean kirjoituksen avulla. Lasta kannustetaan puhumaan ryhmässä; keskustelemaan, kysymään ja päättämään. Ilmaisua harjoitellaan draama- ja roolileikkien avulla sekä esittämällä.

Keskeinen tavoite ryhmässä puhumisen ja keskustelutaidon kehittämisen lisäksi on sana- ja käsitevaraston kartuttaminen, kiinnostuksen herättäminen suullisen ja kirjoitetun kielen havainnointiin ja tutkimiseen. Tutkimisen kohteina voivat olla erilaiset tekstit, yksittäiset sanat, kirjaimet ja äänteet lapselle mielekkäissä yhteydessä. Esiopetusvuoden aikana tavoitteena on kirjainten tunnistaminen ja äänne-kirjain- vastaavuuden ymmärtäminen. Lapsen kielellistä tietoisuutta herätellään leikkien ja harjoitusten avulla. Loruilu, riimitely, alku- ja loppuäänteiden kuuntelu, tavurytmin taputtaminen ja sanahahmot kuuluvat jokapäiväiseen toimintaan. Esiopetuksessa harjoitellaan myös kirjainten ja sanahahmojen kirjoittamista suuraakkosin ja huomio kiinnitetään kirjoitussuuntaan. Lasta ei varsinaisesti opeteta lukemaan ja kirjoittamaan, mutta jos lapsi on kiinnostunut lukemisesta ja kirjoittamisesta, häntä tuetaan siinä. Mahdollisesti jo ennen esiopetusta tai sen aikana opittu luku- ja kirjoitustaito otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa.

Erilaisten viestien tulkitseminen ja tuottaminen suullisesti ja viestinnän välineitä käyttäen ovat osa vähitellen kehittyvää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista laaja-alaista osaamista. Lapsen oman äidinkielen kehittymistä tuetaan mahdollisuuksien mukaan monipuolisesti.

3.3 Minä ja meidän yhteisömme

Esiopetuksen tehtävänä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia osana sitä. Aihetta lähestytään niin historiallisesti, yhteiskunnallisesti kuin etiikan ja katsomusten kautta. Yhdessä opettajan johdolla tutustutaan omassa ryhmässä edustettuina oleviin katsomuksiin. Lasten kiinnostusta yhteiskunnallisiin ja historiallisiin asioihin herätetään keskustelemalla heitä kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan asioista ja tapahtumista.

Eettisen kasvatuksen alueella keskeisiä asioita ovat: hyvät tavat, anteeksi pyytäminen ja antaminen, toisen kunnioittaminen, erilaisuuden hyväksyminen ja tasavertaisuuden ymmärtäminen, ristiriitatilanteiden selvittäminen keskustelemalla sekä hyvän ja pahan ja oikean ja väärän välisen eron ymmärtäminen ja sen mukaisesti toimiminen. Kiusaamista pyritään ehkäisemään ja siihen puutu-



taan selvittämällä tilanne yhdessä lapsen ja tarvittaessa vanhempien kanssa. Lapsia opetetaan arvostamaan omaa ja toisten työtä sekä antamaan työrauha toisille. Eettisen kasvatuksen myötä lapsi saa mahdollisuuksia minäkuvan ja terveen itsetunnon kehittymiseksi ja hän voi tuntea itsensä hyväksytyksi ja tärkeäksi.

Katsomuksellisia asioita käsitellään lähinnä kirkollisten juhlapyhien yhteydessä. Lapselle tarjotaan mahdollisuus hiljentymiseen ja sitä kautta turvallisuuden ja elämysten kokemiseen. Lapsen kanssa keskustellaan hänelle ajankohtaisista asioista ja vastataan häntä askarruttaviin kysymyksiin. Lisäksi osallistutaan ev.lut. seurakunnan järjestämiin lastenkirkkoihin ja seurakunnan työntekijät vierailevat esiopetusryhmissä. Vanhempien vakaumusta kunnioitetaan. Niille lapsille, jotka eivät osallistu uskonnollisia asioita käsitteleviin hetkiin, järjestetään siksi ajaksi muuta elämäkatsomuksellista toimintaa.

3.4 Tutkin ja toimin ympäristössäni

Toimintaympäristöön liittyvät havainnot, kokemukset ja tiedot, niiden jäsentäminen ja kuvaaminen auttavat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Matemaattisia taitoja harjoitellaan leikin, pelien, tarinoiden, laulujen, liikunnan, pienten työtehtävien, ja toiminnan kautta hyödyntäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, kaikkien aistien avulla liittäen sitä mahdollisimman moniin arkipäivän asioihin. Lapsessa pyritään herättämään myönteinen asenne ja kiinnostus matematiikkaa kohtaan sekä kokemaan oivaltamisen riemu. Lasta kannustetaan kertomaan, mitä hän ajattelee tai miten hän ajatteli, jolloin lapsi oppii tarkkailemaan omaa ajattelemistaan. Opetukseen kuuluu muistia kehittäviä leikkejä ja tehtäviä. Esiopetuksessa opetellaan tunnistamaan noppapisteet sekä siirtämään pelinappulaa oikein pelissä. Opetellaan tunnistamaan numerot 0-12 ja ymmärtämään numeron ja lukumäärän vastaavuus, sekä opetellaan kirjoittamaan numeroita ja kiinnitetään huomiota lukujonotaitojen ja nimeämisen kehittämiseen. Tavoitteena on myös erilaisten matemaattisten peruskäsitteiden ymmärtäminen ja ajattelun kehittyminen. Lapsia kannustetaan toimintaympäristöön liittyvien ongelmanratkaisutehtävien päättelyyn ja ratkaisujen etsimiseen.

Geometrasta ajattelua lapsilla kehitetään järjestämällä heille mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun. Lapsia kannustetaan tutkimaan ja kokeilemaan kaksi- ja kolmiulotteisuutta sekä opettelemaan sijainti- ja suhdekäsitteitä myös liikuntaleikkien avulla. Tutustutaan muotoihin ja opetellaan nimeämään ympyrä, neliö, nelikulmio ja kolmio. Muotoja ja niiden suhteita harjoitellaan mm. erilaisten sommittelupelien ja tangramien avulla. Harjoitellaan pituuden, painon, tilavuuden ja ajan mittaamista ja arvioimista. Opetellaan käyttämään oikein aikaan ja suuntiin liittyviä käsitteitä sekä vertailemaan, luokittelemaan ja sarjoittamaan. Kellosta käsitellään täydet tunnit. Rahankäyttöä sekä lukujen hajottamista harjoitellaan peleissä ja kauppaleikeissä. Leikkirahoista käytössä ovat yhden ja kahden euron kolikot.

Ympäristökasvatuksessa käytetään hyväksi lähiluonnon ja rakennetun ympäristön tarjoamia mahdollisuuksia. Lasten luonnontuntemusta hyödynnetään opetuksessa ja yhdessä harjoitellaan tiedonhankintaa hakemalla tietoa lapsia kiinnostavista asioista. Lapsessa pyritään herättämään uteliaisuus luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan liikkumalla luonnossa ja ohjaamalla lasta suuntaamaan havaintojaan sekä esittämällä mielenkiintoa herättäviä kysymyksiä. Opetellaan tekemään ympäristöstä tarkkoja havaintoja ja kertomaan niistä. Havaintoja tehdessä opetellaan käyttämään kaikkia



aisteja ja apuvälineitä, kuten mittaa, vaakaa ja suurennuslasia/luoppia sekä merkitsemään havain-toja muistiin esim. piirtämällä. Opitaan päättämään ja selittämään sekä toteutetaan pieniä ko-keita.

Ympäristökasvatuksen yhteydessä kiinnitetään tietoisesti huomiota äidinkielen rikastuttamiseen ja matematiikan valmiuksien oppimiseen esim. nimeämällä asioita, kertomalla ja keskustelemalla havainnoista, laskemalla erilaisia asioita, luokittelemalla ja sarjoittamalla. Vuoden kiertoa ja luon-nossa tapahtuvia muutoksia seurataan ja aikuinen välittää omalla esimerkillään suhtautumista luontoon. Lapsi oppii ottamaan omassa toiminnassaan huomioon luonnon monimuotoisuuden, ympäristön viihtyisyyden ja kauneuden sekä toimimaan ympäristöä säästävällä tavalla ja sitä hoi-taen.

3.5 Kasvan ja kehityn

Esiopetuksessa huomioidaan lapsen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta oleelliset asiat; riittävä ulkoilu ja liikunta sekä pukeutuminen asiallisesti sään mukaan, terveelliset ruokatottumukset, omasta hygieniasta huolehtiminen, leikki ja rauhoittuminen. Toiminnalla ja tapakasvatuksella lasta ohjataan myönteisiin ihmissuhteisiin ja tunne-elämän terveyteen sekä välttämään väkivaltaa. Lap-selle annetaan tietoa oikeudesta turvalliseen elämään, arvostavaan kohteluun ja koskemattomuu-teen. Lapselle annetaan valmiuksia pyytää ja hankkia apua sekä toimia turvallisesti tavallisimmissa arjen tilanteissa. Lasta kuullaan ja häntä kannustetaan kertomaan sekä tunnistamaan omia tuntei-taan ja tuntemuksiaan.

Esiopetuksessa harjoitellaan turvallista toimintaa tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla sekä pohditaan kohtuullisen kuluttamisen merkitystä ja harjoitellaan medialukutaitoa.

Esiopetuksessa tuetaan lapsen luontaista liikkumisen iloa. Liikkuminen edistää lapsen tasapai-noista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Terveyttä edistävät tavat ja tottumukset opitaan ja omaksu-taan jo lapsena. Liikunnan tulee olla luonteva ja merkittävä osa lapsen päivän toimintoja. Liikku-minen ja monipuolinen toiminta tukevat myös oppimista esiopetuksessa.

Esiopetuksessa ulkoillaan päivittäin. Lapset saavat tietoa turvallisesta liikkumisesta lähiympäris-tössään ja esiopetuksen oppimisympäristöissä. Piha-alueen ja lähimetsän suomat liikuntamahdol-lisuudet pyritään hyödyntämään. Lapsia kannustetaan liikkumaan myös omaehtoisesti. Ulkoilun aikaan järjestetään myös ohjattuja liikuntaleikkejä. Syksyisin ja keväisin opetellaan hyppäämään pihalla narua. Suunnistuksen alkeita harjoitellaan kuvasuunnistuksen avulla. Ohjattuja liikunta-tuokioita järjestetään liikuntahallilla sekä Tikkarissa koulun liikuntasalissa.

Lapset saavat monipuolisia kokemuksia liikunnasta ja alkavat ymmärtää liikkumisen yhteyttä hy-vinvointiin ja terveyteen. Liikunnassa harjaannutetaan liikehallintaa ja motorisia perustaitoja, ku-ten kävely, juoksu, tasapainoilu, hyppääminen, kieriminen, pallon käsittely leikkien ja telineratojen avulla. Liikuntaan liittyy aineksia äidinkielestä, esimerkiksi sääntöjen ja ohjeiden kuuntelu ja niiden mukaan toimiminen, lukulorut, rytmin löytäminen. Myös matemaattisia asioita harjoitellaan lii-kunnan kautta. Liikunnan avulla kehittyvät myös lapsen hienomotoriset taidot, kuten kädentaidot



ja silmän ja käden yhteistyö. Liikunta tarjoaa mahdollisuuden myös vuorovaikutus- ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen ja vertaisoppimiseen. Liikunnan iloa ylläpidetään järjestämällä liikunta-tuokiot monipuolisiksi ja lapsia innostaviksi. Yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia rohkaistaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa.

Talvisin hiihdetään ja luistellaan. Hiihtokaudella harjoitellaan vuorohiihtoa, sauvoitta hiihtoa ja tasatyöntöä, mäen nousua ja laskemista sekä kääntymistä. Luistelussa harjoitellaan kaatumista ja ylösnousua, jarruttamista ja eteenpäin luistelua. Harjoitellaan myös suksien ja luistinten jalkaan laittamista ja pois ottamista. Uimahallissa käydään vähintään neljä kertaa toimintavuoden aikana.

3.6 Erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat esiopetuksessa

Kaikkien lasten esiopetuksessa noudatetaan samoja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia esiopetuksen yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita. Esiopetuksessa otetaan huomioon lasten erilaiset kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet. Opetuksella tuetaan mahdollisuuksien mukaan myös lapsen äidinkielen kehittymistä.

Viittomakielinen esiopetus toteutetaan pääsääntöisesti integroituna muuhun esiopetukseen. Viittomakielisen esiopetuksen tavoitteet ovat samat kuin muussakin esiopetuksessa. Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa viittomakielistä ilmaisua, lausetajua ja viittomavarastoa sekä rohkaista käyttämään kieltä ja näin lisätä lapsen valmiuksia toimia viittomakielisessä ympäristössä.

Esiopetuksessa tuetaan vieraskielisten ja monikielisten lasten kielitaidon sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Opetus järjestetään muun esiopetuksen yhteydessä. Lisäksi opetuksen erityistavoitteisiin pyritään resurssien ja erilaisten ratkaisumallien rajoissa. Kun uusi maahanmuuttajataustainen lapsi aloittaa esiopetuksessa, pyritään tarpeen mukaan käyttämään tulkkia, mikäli vanhemmat eivät osaa riittävästi suomen kieltä. Esiopetuksen oppimisympäristö muokataan sellaiseksi, että se tukee maahanmuuttajataustaisen lapsen kotoutumista ja suomen kielen oppimista. Toimintaa ja tiloja kuvitetaan. Lapsia jaetaan pienempiin ryhmiin ja luodaan sellaisia leikkitilanteita, joihin kaikki lapset voivat osallistua ilman sujuvaa kielitaitoa. Lapsia kannustetaan kommunikoimaan puhumalla ja vertaistuen merkitys ryhmässä korostuu.

Kielen opetuksen pohjana on lapsen oma lähtötaso ja kielen kehityksen tasoa arvioidaan heti toimintakauden alussa ja säännöllisin väliajoin esiopetusvuoden aikana.

Romanilasten esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten identiteettikehitystä ja tietoisuutta omasta historiastaan ja kulttuuristaan.



4 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus. Lasten tekemät työt ja omat kokemukset ovat osa dokumentointia ja arviointia. Myös huoltajan havainnot lapsensa oppimisesta ja hyvinvoinnista ovat tärkeitä. Arvioinnin avulla suunnitellaan ja kehitetään esiopetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Esiopetuksessa arviointi perustuu siihen, miten hyvin esiopetuksen yleiset tavoitteet ja lapsen esiopetuksen suunnitelmassa tai muulla tavoin asetetut tavoitteet toteutuvat. Arviointia suoritetaan jatkuvasti esiopetusryhmän henkilöstön ja lapsen vuorovaikutuksessa työskentelyn ja oppimisen edetessä. Lapsen kehityksen ja oppimisen arvioinnin pohjana on lapsihavainnointi, joka toimii perustana tavoitteelliselle yhteistyölle kodin ja esiopetuksen välillä. Lapsihavainnoinnin avulla pystytään seuraamaan lapsen oppimista ja kehittymistä ja asettamaan uusia tavoitteita.

Arvioinnin painopiste on lapsen vahvuuksissa ja tapahtuu suhteessa yhdessä asetettuihin tavoitteisiin. Aikuisen konkreettinen ja välitön, kannustava ja rohkaiseva palaute lapsen vahvuuksista ja kehittämisalueista on lapselle tärkeä osa arviointia. Lapsen itsearviointia kehitetään keskustelemalla lapsen kanssa ja kiinnittämällä lapsen huomio omaan toimintaansa ja suorituksiinsa systemaattisesti ja johdonmukaisesti. Havainnoinnin ja arvioinnin tukena voidaan käyttää erilaisia havainnointi- ja arviointimenetelmiä, mm. Böhmin peruskäsitetesti, Breuer-Weuffen erottelukoe ja LUKIMAT. Oppimiseen vaikuttaa tietojen ja taitojen lisäksi lapsen tunne omasta kyvykkyydestään selvitä vastaan tulevista tilanteista ja tehtävistä sekä uskallus kohdata haasteita. Minäkuva itsestään oppijana ja osajana muovautuu jo varhaisvuosina.

Esiopetusvuosi on lapsen kehityksessä ja oppimisessa merkityksellinen. Esiopetusvuoden loppuun mennessä tulisi olla tietoa lapsen persoonallisuudesta, yksilöllisistä kehitys- ja oppimisprosesseista sekä mahdollisista varhaisen ja erityisen tuen tarpeista. Lapsen oppimisvalmiuksien arvioinnissa tulee huomioida lapsen kehitys, aikaisempi oppimishistoria, sen hetkinen elämäntilanne sekä havainnoinnin kautta saadut tiedot lapsesta kotona ja esiopetuksessa. On tärkeää, että huoltajat saavat usein palautetta lapsensa työskentelystä, käyttäytymisestä ja oppimisen edistymisestä, jotta he voivat osaltaan tukea lastaan. Esiopetuksessa arviointi kohdistetaan lapsen kokonaiskehityksen seurantaan unohtamatta lapsen sosiaalisia taitoja. Koulussa pärjääminen edellyttää lämmukkaista selviytymistä omatoimisuudessa ja päivittäistoiminnoissa, sosiaalisissa taidoissa ja tunneilmaisissa, motoriikassa ja hahmottamisessa, kielellisissä ja matemaattisissa valmiuksissa, työskentelytaidoissa ja käyttäytymisessä eri oppimistilanteissa.

Esiopetusta arvioidaan myös yksikön sisällä. Arvioinnissa tarkastellaan esiopetuksen käytännön toteutusta ja oppimisympäristöä. Opetussuunnitelman kehittämistarpeiden ja -mahdollisuuksien arviointi on tärkeää. Arviointiin osallistuvat kaikki tahot, joita esiopetus koskettaa: esiopettajat, lapsi, lapsen huoltajat sekä esiopetuksen mahdolliset läheiset yhteistyötahot.



Tavoitteellisen ja lasten kehitystä tukevan opetuksen edellytyksenä on, että opettaja saa tietoa lasten aiemmista kasvuympäristöistä, kehittymisestä ja oppimisesta sekä mielenkiinnon kohteista. On tärkeää, että tiedot esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat opettajan käytettävissä lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tiedonsiirto toteutetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja lasten yhteistyöllä.

Esiopetuksen päätteeksi lapsille annetaan osallistumistodistus.



On tärkeää, että tieto lapsen tuen tarpeesta ja esiopetuksen aikana saamasta tuesta siirtyy myös perusopetukseen. Opetuksen järjestäjät vastaavat sujuvista tiedon siirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Huoltajien on hyvä tietää, että he tai lapsi eivät voi kieltäytyä kasvun ja oppimisen tuen vastaanottamisesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun.

5.1 Yleinen tuki

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeisiin. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä. Jokaisen lapsen erilaiset lähtökohdat ja tarpeet otetaan huomioon.

Esiopetuksen henkilöstö muodostaa moniammatillisen työryhmän, jonka toiminta pohjautuu yhteisesti sovittuihin arvoihin ja toimintatapoihin. Yhteistyön toteutumisessa on tärkeää keskustelun avoimuus, yhteinen päämäärä ja yhteiset tavoitteet sekä yhteinen tulkinta perustehtävästä.

Toimintakauden alkaessa tehdään lapsen esiopetuksen suunnitelma yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Peruskäsitteistöä ja oppimisvalmiuksia kartoitetaan. Jos tässä yhteydessä havaitaan oppimisvaikeuksiin viittaavia riskitekijöitä, asiasta keskustellaan ensin vanhempien kanssa, jonka jälkeen lasta harjaannutetaan omassa ryhmässä sekä tarvittaessa erityislastentarhanopettajan tuella. Yhteistyössä vanhempien kanssa otetaan tarvittaessa yhteys neuvolan kautta psykologiin, toimintaterapeuttiin tai puheterapeuttiin tarkempia tutkimuksia varten. Ryhmässä lasta voidaan tukea käyttämällä muun muassa toistoja, havaintokuvia ja – materiaalia, erilaisia apuvälineitä, opetusohjelmia, psykomotorista kuntoutusta, yksilö- ja ryhmätyöskentelyä. Yleisen tuen piirissä lapselle voidaan antaa myös osa-aikaista erityisopetusta. Esiopetusvuoden keväällä lapsille järjestetään mahdollisuus tutustua tulevaan opettajaan ja kouluun.



5.2 Tehostettu tuki

Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Huolesta ja tehostetun tuen tarpeesta keskustellaan ensin lapsen huoltajien kanssa. Tehostetun tuen antaminen perustuu pedagogiseen arvioon, jonka laatimisesta vastaa esiopetusryhmän lastentarhanopettaja ja laatii yhteistyössä erityislastentarhanopettajan ja esiopetusryhmän henkilöstön kanssa Wilmassa olevaan asiakirjapohjaan. Arvion hyväksyy varhaiskasvatuksen päällikkö. Pedagogisessa arviossa kuvataan:

- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilanne esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen kiinnostuksen kohteet, kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään apuna myös muita asiantuntijoita. Huoltajia tiedotetaan tehdystä päätöksestä. Lapselle annettu tehostettu tuki kirjataan Wilmassa olevaan tehostetun tuen oppimissuunnitelmaan.

Oppimissuunnitelman tekemisestä vastaa esiopetusryhmän lastentarhanopettaja yhteistyössä erityislastentarhanopettajan kanssa. Oppimissuunnitelma on kuvaus lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta. Oppimissuunnitelma on laadittava yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa ellei siihen ole ilmeistä esitettyä. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tukitoimien järjestäminen edellyttää:

- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet lapsen oppimisvalmiuksiin, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä sosioemotionaalisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät ja työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät, oppilashuollolliset tai muut ratkaisut
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastuualueet yhteistyön toteuttaminen huoltajan ja lapsen kanssa, huoltajan tarjoama tuki lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatustoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa.
- lapsen edistymisen seuranta ja arviointi, arviointitavat ja ajankohdat sekä lapsen itsearviointi
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia. Oppimissuunnitelman toteutumista arvioidaan toimintavuoden aikana. Esiopetuksen oppimissuunnitelma on tärkeä työväline tiedonsiirrossa 1. vuosiluokalle.



Tehostetun tuen aikana korostuu erityislastentarhanopettajan tuen, lapsen yksilöllisen ohjauksen, joustavien ryhmittelyjen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys. Tarpeen mukaan tukimuotoina käytetään puheterapeutin ja toimintaterapeutin palveluja sekä tehdään yhteistyötä neuvolan ja sosiaaliviranomaisten kanssa. Lapsen kasvua ja oppimista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli lapsen tilanteessa tapahtuu muutoksia, lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa tarkistetaan vastaamaan lapsen tuen tarvetta. Tuki järjestetään laadultaan ja määrältään lapsen kehitystason ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Tarvittaessa lapsen siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen, päätöksen tekee varhaiskasvatuksen päällikkö.

Hyvissä ajoin esiopetusvuoden keväällä järjestetään moniammatillinen yhteistyöpalaveri tehostetun tuen piirissä olevan lapsen siirtymisestä perusopetukseen. Palaverissa käydään läpi lapsen sen hetkistä kasvun ja oppimisen tilannetta sekä tukitoimien tarvetta jatkossa. Palaveriin osallistuvat lapsen huoltajat, esiopetuksen opettaja, erityislastentarhanopettaja sekä tuleva luokanopettaja ja erityisopettaja. Lapsella on oltava mahdollisuus tutustua tulevaan kouluunsa esiopetusvuoden keväällä.

Tehostetussa tuessa erityislastentarhanopettajan rooli yhteistyössä huoltajien kanssa vahvistuu. Hän osallistuu esiopetuksen oppilashuoltoryhmään ja pedagogisen arvion tekemiseen sekä oppimissuunnitelman tavoitteiden laatimiseen ja seurantaan. Erityislastentarhanopettajan työskentely kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. Erityislastentarhanopettaja suunnittelee ja toteuttaa pienryhmätoimintaa sekä yksilöllisiä tehtäviä yhdessä esiopetusryhmän henkilökunnan kanssa. Ohjattu pienryhmätoiminta on entistä tavoitteellisempaa ja suunnitelmallisempaa ja perustuu tehostetun tuen lasten oppimissuunnitelmiin. Jos tehostettu tuki ei riitä, erityislastentarhanopettaja yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön kanssa ohjaa lapsen tarvittaessa lisätutkimuksiin sekä osallistuu pedagogisen selvityksen tekemiseen ja erityiseen tukeen siirtämiseen.



5.3 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esimerkiksi vamman tai vakavan sairauden vuoksi. Erityisen tuen tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon esiopetuksen henkilöstön, oppilashuollonpalveluista vastaavien sekä huoltajan näkemys lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvistä riskitekijöistä. Mikäli tehostettu tuki ei riitä lapsen kasvun ja oppimisen tukemiseksi, aloitetaan pedagogisen selvityksen laadinta Wilmassa olevaan asiakirja-pohjaan mahdollisen erityisen tuen päätöksen perustaksi erityislastentarhanopettajan johdolla. Pedagogisessa selvityksessä kuvataan:

- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilanne esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama tehostettu tuki ja arvio sen vaikutuksista
- lapsen oppimisvalmiudet
- lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet
- arvio kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta tulisi tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta

Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologin- tai lääketieteellinen lausunto tai muu vastaava selvitys. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava lapsen huoltajia. Erityisen tuen antamiseksi sivistysjohtajan tulee tehdä kirjallinen päätös, jota tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä. Erityisen tuen päätöksessä tulee kertoa oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkki- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- ja perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään esiopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua lapsen tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä muista esiopetuksen tukimuodoista. Erityisen tuen tehtävänä on esiopetuksessa tarjota lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea. Lisäksi lapsen itsetuntoa ja oppimismotivaatiota vahvistetaan.



Esiopetuksessa laaditaan lapselle yhteistyössä vanhempien kanssa henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), jota päivitetään säännöllisesti seuraamalla ja arvioimalla lapsen kehitystä ja oppimista. HOJKSia laadittaessa hyödynnetään lapselle laadittua esiopetuksen oppimissuunnitelmaa, pedagogista selvitystä sekä huoltajien luvalla varhaiskasvatus- tai kuntoutussuunnitelmaa. Se on työväline, jonka tehtävänä on tukea pitkäjänteisesti lapsen yksilöllistä kasvu- ja oppimisprosessia.

HOJKSissa kuvataan lapsen oppimisedellytyksiä ja henkilökohtaisesti asetettuja tavoitteita. HOJKSien laativat esiopetusryhmän lastentarhanopettaja ja erityislastentarhanopettaja yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. HOJKSien toteutumista arvioidaan toimintakauden aikana ja päivitetään tarpeen mukaan. Vanhempien suostumuksella esiopetusryhmän lastentarhanopettaja yhdessä erityislastentarhanopettajan kanssa vastaa lapsen kasvua ja kehitystä koskevien tietojen siirtämisestä tulevaan kouluun.

Erityisen tuen tarpeellisuutta tarkistetaan esiopetuksen aikana lapsen tuen tarpeen muuttuessa. Tarkistamista varten tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli katsotaan, ettei lapsi enää tarvitse erityistä tukea, tulee sivistysjohtajan tehdä päätös tuen lopettamisesta. Tällöin lapsi siirtyy saamaan tehostettua tukea. Koska tuen vaikutuksia ei yleensä voida todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen lopettaminen esiopetuksen aikana on harvinaista.

Erityislastentarhanopettaja tekee yhteistyötä myös alkuopetuksen kanssa onnistuneen koulun aloittamisen varmistamiseksi. HOJKSissa määritellään erityislastentarhanopettajan työskentely lapsen asioissa. Erityislastentarhanopettajan tehtävänä on muun muassa ohjata ja tukea henkilökuntaa, henkilökohtaista- tai ryhmäavustajaa lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Esiopetuksen lastentarhanopettaja ja erityislastentarhanopettaja sekä lapsen vanhemmat yhdessä tulevan opettajan ja erityisopettajan kanssa valmistelevat lapsen siirtymistä kouluun, jotta lapsen saama tehostettu tai erityinen tuki jatkuisi keskeytyksettä koulun alkaessa.

Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä, siten kuin erityisen tuen päätöksessä on määrätty.

5.4 Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin ja kestää 11 vuotta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset.

Erityisen tuen ja pidennetyn oppivelvollisuuden päätös tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista, jotta oikeus siihen voi toteutua. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti seuraavilla tavoilla:

Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.



Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.

Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin perusopetuksen aloittamista lykätään vuodella ja lapsi aloittaa perusopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen alkamisen lykkäämisestä täytyy tehdä erillinen hallintopäätös.

5.5 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarkoituksena on taata lapsen kasvun ja oppimisen edellytykset esiopetuksessa. Lapselle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Tulkitsemispalveluita voidaan järjestää joko erillisinä tulkkipalveluina tai palkata esiopetukseen kyseiset kommunikointimenetelmät hallitseva henkilö esim. avustajaksi, jos esikoululaisella on avustajapalveluidenkin tarve. Päätöksen tulkitsemispalveluista tekee varhaiskasvatuksen päällikkö erityisen tuen päätökseen. Tulkitsemispalveluiden tarkempi suunnitelma kirjataan HOJKS:iin. Eriasteinen kuulovamma tai kielellinen erityisvaikeus voi vaatia myös muuta kuin viittomakielen tulkkausta, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä tai muita korvaavia kommunikointikeinoja.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä esimerkiksi näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi myös liittyä oppimisen erityistarpeisiin tai kommunikoinnin tukemiseen. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä.

Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle lapselle tai opetusryhmälle. Opettajan tehtävänä on suunnitella ja antaa opetusta. Avustaja ohjaa ja tukee päivittäisissä tilanteissa ja tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Avustajan antama tuki edistää lapsen itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä.

5.6 Yhteistyö huoltajien kanssa

Huoltajilla on aina ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja oman lapsen tuntemus. Esiopetuksen henkilöstö tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa osaltaan lapsen kasvatuksesta esiopetuksen aikana. Lähtökohtana on huoltajien ja henkilöstön tietoinen sitoutuminen ja toimiminen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Pyrkimyksenä on toimia keskinäisen kuulemisen, kunnioituksen, tasavertaisuuden, luottamuksen ja vuorovaikutuksen periaatteilla. Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä päivittäisten keskustelujen, kasvatustilaisuuksien, vanhempainiltojen ja muiden erilaisten tapaamisten yhteydessä. Huoltajat ovat tervetulleita vapaasti tutustumaan, seuraamaan ja keskustelemaan esiopetuksesta. Tiedottaminen on keskeinen osa kodin ja esiopetuksen yhteistyötä. Huoltajien kanssa yhteistyössä siirretään lasta koskevat tarpeelliset tiedot kouluun. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään aina.



6 Oppilashuolto

Oppilashuollon ja oppilashuoltoryhmien tehtävien osalta noudatetaan voimassa olevaa Tohmajärven kunnan opiskeluhoitosuunnitelmaa. Esiopetuksen oppilashuollon tavoitteena on luoda terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen. Lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja oppimista tuetaan yksilökohtaisesti.

Lapsella on oikeus saada maksutonta oppilashuoltoa, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä varhaiskasvatuksen, opetustoimen, sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuoltotyötä ohjaavat lapsen edun ensisijaisuus, luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Huoltajalle tulee antaa tietoa siitä, miten lasta koskevan oppilashuollollisen asian vireillepano ja valmistelu tapahtuu.

Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennalta ehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Ehkäisevä lastensuojelu ja terveyden edistämiseen kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset ja tarpeenmukainen terveysneuvonta vahvistavat ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tuen järjestämistä. Oppilashuollon tehtävänä on seurata ja tukea jokaisen lapsen hyvinvointia ja tarvittaessa tukea lasta ja puuttua hyvinvoinnissa tapahtuviin muutoksiin yhteistyössä huoltajan kanssa. Oppilashuollon yhteistyössä sovitaan menettelytavoista ehkäisevän lastensuojelun ja terveydenhuoltoon kuuluvan erityisen tuen toteuttamisessa.

Esiopetuksen oppilashuollossa kehitetään, seurataan ja arvioidaan koko yhteisön ja esiopetusryhmien hyvinvointia sekä huolehditaan siitä, että lapsen yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet otetaan huomioon esiopetuksen arjessa.

Oppilashuoltotyö kuuluu kaikille kasvatus- ja esiopetusryhmässä työskenteleville aikuisille sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Jokainen työntekijä toteuttaa oppilashuoltoa osana omaa perustyötään ja eri työntekijöillä on siinä erilaisia tehtäviä.

6.1 Turvallisuuden edistäminen

Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Siihen kuuluvat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus kaikissa tilanteissa. Oppimisympäristön turvallisuuden edistäminen on osa yhteisön toimintakulttuuria ja se tulee ottaa huomioon kaikessa toiminnassa. Oppilashuollon tehtävänä on tukea toimintakyvyn säilymistä turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa sekä niiden edellyttämässä jälkihoidossa huolehditaan lapsen ja koko yhteisön tarvitsemasta psykososiaalisesta tuesta.

Valistamisella ja puuttumisella väkivaltatilanteisiin, nimittelyyn ja toisen solvaamiseen luodaan turvallista oppimisympäristöä sekä viestitetään lapsille ja heidän huoltajilleen, ettei väkivaltaista käyttäytymistä sallita.



Tapaturmia esiopetuksessa ehkäistään systemaattisella, ennakoivalla riskien arvioinnilla ja oikea-aikaisilla ja riittävillä toimenpiteillä riskien ilmettyä. Lapsia valistetaan myös riskeistä ja ohjataan huoltajia huomaamaan ja ennalta ehkäisemään riskejä. Jos tapaturma sattuu esiopetuksessa, annetaan lapselle välitön ensiapu ja ilmoitetaan asiasta huoltajille. Sen jälkeen tarpeen mukaan työntekijät tai lapsen huoltaja huolehtivat lapsen asianmukaisesta jatkohoitoon saattamisesta. Esiopetuskuljetukset järjestetään lain ja sivistyslautakunnan päätöksen mukaisesti. Aikuisen tehtävä on valvoa kyydin odottamista.

Fyysistä turvallisuutta edistetään huolehtimalla rakennukseen, opetustiloihin, välineisiin, opetusjärjestelyihin, opetustilanteisiin sekä esiopetusyhteisön ulkopuolella tapahtuvaan esiopetukseen liittyvistä turvallisuustekijöistä. Turvallisuutta ohjaa myös laaditut pelastussuunnitelmat.

6.2 Suunnitelma lasten suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä

Esiopetuksessa noudatetaan kiusaamisen ja syrjinnän vastaista linjaa Tohmajärven kunnassa. Kiusaamisen ennaltaehkäisy:

- keskustelut lapsen ja vanhempien kanssa
- ennakointi järjestämällä mielekästä tekemistä
- aikuisen läsnäolo, koulutettu ja riittävä henkilökunta
- hyvien tapojen kunnioittaminen ja arvostaminen
- positiivinen palaute
- pienimpiinkin kiusaamistilanteisiin puuttuminen
- avoin ja hyväksyvä ilmapiiri ryhmässä
- ryhmäytyminen
- tunnekasvatus

Kiusaamiseen puuttuminen:

- lapsen vastuun kantaminen omista teoistaan aikuisen tukemana
- välitön puuttuminen tilanteisiin
- kiusaamistilanteiden selvittäminen asianosasten ja tarvittaessa ryhmän kanssa
- yhteistyö lapsen huoltajan kanssa

Esiopetuksella on olemassa toimintaohjeet väkivalta-, kriisi- ja uhkatilanteissa. Väkivaltatilanteisiin liittyviä uhkatekijöitä voivat olla:

- yksin työskentely
- vanhempien mahdolliset mielenterveyspulmat
- alkoholin, lääkkeiden ja huumeiden käyttö vanhemmilla
- tilannetekijät lasta hakiessa tai tuotaessa
- asiakkaan erilaiset kriisitilanteet
- työntekijän asennoituminen asiakasta kohtaan



Asiakkaan mahdollisen väkivaltaisen käyttäytymisen ennakointi:

- asiakkaan äänensävyyn tulkitseminen
- kehonkielen tulkitseminen
- epätavallinen kiihtyminen
- mielialojen nopea vaihtelu

Miten ennaltaehkäistään väkivaltatilanteiden syntymistä:

- yhdessä sovitut peli- ja käyttäytymissäännöt uhkatilanteissa
- talon avaimen säilyttäminen yhteisesti sovitussa paikassa
- ryhmien ulko-ovet lukittuina silloin, kun ryhmä on kiinni
- puhelin pidetään aina mukana

6.3 Yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja -ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Esiopetuksessa noudatetaan toimintakulttuuria, joka edistää yhteisöllisyyttä, kehittää hyvinvointia ja hyvinvoinnin kannalta olennaisia esiopetuksen yleisiä teemoja kuten esimerkiksi ryhmähenkeä, turvallisuuteen liittyviä seikkoja sekä kiusaamisen estämistä.

Yksikkökohtaiseen oppilashuoltoryhmään Tohmajärven kunnassa kuuluvat vastaava lastentarhanopettaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja, esikouluryhmien lastentarhanopettajat, lastenneuvolan terveydenhoitaja, psykologi, koulukuraattori sekä tarvittaessa muita asiantuntijoita.

6.4 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan:

- lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja
- oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina huoltajan suostumukseen ja häneltä on saatava suostumus asiantuntijoiden osallistumisesta. Huoltajan luvalla yksilökohtaiseen oppilashuoltoryhmään voi osallistua myös muita tarvittavia oppilashuollon tahoja tai lapsen läheisiä. Ryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Huoltajan osallisuutta oppilashuoltotyössä tuetaan ja mielipiteitä kuullaan. Lapsen osallisuus, omat toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Mikäli huoltajalla herää pienikin huoli lapsen tilanteesta, hän voi ottaa yhteyttä kehen tahansa oppilashuoltoryhmän jäseneseen. Mikäli henkilökunnalla ilmenee huoli lapsen perheen elämäntilanteeseen liittyvistä vaikeuksista, hän ottaa huolen puheeksi ensin



huoltajien kanssa sekä saattaa huolen oppilashuoltoryhmään ja tarvittaessa ohjaa vanhempia vie-
mään asiaa eteenpäin. Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan
oppilashuoltokertomus.

6.5 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen

Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus ja yhteistyö lapsen huoltajan
kanssa. Yhteistyön ja luottamuksen rakentamiseksi ja turvaamiseksi pyritään ensisijaisesti hankki-
maan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Oppilashuoltotyössä käsitellään monia lasta ja hänen perhettään koskevia tietoja, jotka ovat lain-
säädännön mukaan salassa pidettäviä. Salassapidolla tarkoitetaan asiakirjan pitämistä salassa ja
kieltoa ilmaista tieto suullisesti eli vaitiolovelvollisuutta sekä kieltoa käyttää salaista tietoa omaksi
eduksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettäviä ovat mm. tiedot lasten ja heidän perheenjäsentensä
henkilökohtaisista oloista, kuten elintavoista, vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä, poliitti-
sesta vakaumuksesta, yksityiselämän piirissä esitetyistä mielipiteistä ja osallistumisesta yhdistystoi-
mintaan, sekä tiedot taloudellisesta asemasta, terveydentilasta ja vammaisuudesta. Salassa pidettä-
viä ovat myös tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta, sekä tuen antamiseen liittyvät muut
tiedot. Salassa pidettäviä ovat myös oppilashuoltoa koskevat asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot,
tiedot lapselle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta. Lapselle esiopetuksen
päätteeksi annettavat osallistumistodistukset ovat julkisia.

Oppilashuoltotyöhön osallistuvilla esiopetuksen opettajilla ja muilla viranomaisilla on oikeus tie-
donsiirtoon välttämättömien tietojen osalta salassapitosäännösten sitä estämättä. Tiedon luovut-
taja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön
lapsen itsensä tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea
muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Huoltajan
yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä
salassa pidettäviä tietoja pyytää myös muilta tahoilta.

Esiopetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta lapsen esi-
opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisilta,
muulta sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollonam-
mattihenkilöltä.

Opetussuunnitelma hyväksytty sivistyslautakunnan kokouksessa 28.7.2016 § 83.